

**Yliopisto – luova
ympäristö,
avoimet tilat?**

Suuri apurahanumero

HYT:n jäsenlehti

3/2011

Kutsu syyskokoukseen

Helsingin yliopiston tieteentekijät ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään Porthanian opettajien kahvilassa tiistaina 22.11.2010 kello 17.00 alkaen.

Esityslista:

1. Kokouksen avaus
 2. Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin valinta
 3. Pöytäkirjantarkastajien ja ääntelaskijoiden valinta
 4. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
 5. Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen
 6. Hyväksytään toimintasuunnitelma vuodelle 2012
 7. Hyväksytään talousarvio vuodelle 2012 ja päätetään jäsenmaksujen suuruudesta ja kantotavasta
 8. Valitaan hallituksen puheenjohtaja vuosille 2012–2013
 9. Valitaan hallituksen jäsenet erovuoroisten tilalle ja näille henkilökohtaiset varamiehet
 10. Valitaan kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa
 11. Valitaan yhdistyksen edustajat ja heille tarpeellinen määrä varamiehiä
- Tieteentekijöiden liitto – Forskarförbundet ry:n seuraavan vuoden kokouksiin
12. Päätetään muista kokouskutsussa mainituista asioista
 13. Kokouksen päättäminen

Tarjoilua

Kaikki HYT:n jäsenet ovat tervetulleita kokoukseen!

Julkaisija: Helsingin yliopiston tieteentekijät – Forskarföreningen vid Helsingfors Universitet ry
Toimittaja: Pekka Kärkkäinen
Taittaja: Nina Järviö
Paino: Yliopistopaino, Helsinki 2011

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta: Kuka on in, kuka on out?	3
HYT:n kannanotto apurahatutkijoiden työtilavuokrien perimisestä	5
Keskustelutilaisuus Valtiotieteellisen tiedekunnan työtilapäätöksistä	6
Apurahatutkijoiden haastattelut	8
Pääluottamusmiehen palsta: Syksyn menyy: työsuojeluasioita ja neuvotteluja	13
Prof. Puntila ja hänen renkinsä Matti	14
HYT kutsuu sinut ja ystäväsi teatteriin!	16
Apurahatutkija älköön vaivautuko!	17
Yhteystiedot	17

Puheenjohtajan palsta

Kuka on in, kuka on out?

Tämän lehden kansikuvassa kysytään, onko yliopisto luova ympäristö ja ovatko tilat avoimet. Tänä syksynä Helsingin yliopistossa on käyty välillä kiivastakin keskustelua apurahatutkijoiden asemasta. HYT:n jäsenlehden syysnumero osallistuu omalta osaltaan tähän keskusteluun esittelemällä, millaisia näkökulmia apurahatutkijakysymys herättää HYT:ssä, valtiotieteellisessä tiedekunnassa ja apurahatutkijoissa itsessään.

Apurahatutkijoiden työtilaongelman yhteydessä ei keskustella vain siitä, paljonko seinät maksavat ja kenen niistä kuuluu maksaa, vaan peruskysymys on laajempi: kuka kokee itsensä tervetulleeksi yliopistoyhteisöön ja miten työn-teen edellytykset turvataan? Miten taataan tutkimukselle ja opetukselle luova ympäristö, jossa on tilaa ajatella, tehdä töitä ja johon kaikki, rahoitusmuodosta riippumatta, ovat tervetulleita? Kyse ei ole vain joistain työtiloista ja joistain rahasummista, vaan isommista periaatteellista linjauksista ja siitä, kuka kuuluu yliopistoon ja kuka ei: onko tieteen tila avoin vai ei?

Valtiotieteellisessä tiedekunnassa herännyt tutkijoiden vastarinta viestii laajemmasta huolestuksesta, joka liittyy siihen, millaiseksi tutkimuksen ja opettamisen reunaehdot ovat asettumassa uudessa yliopistossa. Seuraamme huolestuneena, miten akateemisen vapauden tila pienenee, kun kaikkea mitataan, raportoidaan, laskutetaan ja yhä enenevässä määrin myös käskytetään. Samalla ihmisiä jaetaan eri kasteihin työsuhteen ja rahoitusmuodon mukaan.

Rahoitusmuutos ja työsuhteen pituus kertoo esimerkiksi sen, oletko oikeutettu työtilaan, käyntikorttiin tai kalenteriin. Nämä arjen vallan järjestykset kertovat sinulle paikkasi yhteisössä – tai sen ulkopuolella.

Samaan aikaan Suomen yliopistoissa käydään keskustelua siitä, onko väitöskirjan tekeminen tutkimustyötä vai opiskelua. Tieteentekijöiden Liitto ei esimerkiksi hyväksy Tampereen yliopiston käytäntöä ottaa väitöskirjan tekijöitä tutkijakouluun apurahoilla palkkatyön sijaan ja tapaa käsittää väitöskirjantekijät opiskelijoiksi. Tieteentekijöiden Liitossa ja sen Nuorten Tutkijoiden ryhmässä (NUTU-ryhmä) pohditaan parhaillaan sitä, miten väitöskirjatutkimuksen tekemisen arvostusta voisi parantaa sekä yliopistossa että sen ulkopuolella. Ensimmäinen konkreettinen askel on ottaa käyttöön nimike

”nuorempi tutkija” ja luopua erilaisista koulutettava-, koululais- ja opiskelijakäsitteistä. Suomen yliopistot ovat sitoutuneet noudattamaan Tutkijoiden eurooppalaista peruskirjaa ja säännöstöä tutkijoiden työhönotosta, jossa todetaan, että kaikki tutkimusuralla olevat tutkijat on tunnustettava ammattilaisiksi ja heitä on kohdeltava sen mukaisesti.

Toinen ja vaikeammin toteutettava muutos on nuorempien tutkijoiden palkkatason parantaminen. Yliopiston palkat ovat huonot, mutta nuoremmilla tutkijoilla ne ovat surkeat, oli tutkija sitten työsuhteessa tai apurahalla. Tilastokeskus julkaisi 27.9.2011 tietoja yksityisen sektorin palkoista ja esimerkiksi 30–39-vuotiaat asiantuntijat tienaa keskimäärin 3200 €/kk ja erityisasiantuntijat 3821 €/kk. Monet meistä nuoremmista tutkijoista työskentelevät yliopistoilla yli tuhat euroa pienemmällä palkalla ja apurahatutkijat sinnittelevät vieläkin pienemmällä tuloilla. Nuorempien tutkijoiden palkkaus on nostettava tapetille. NUTU-ryhmän työehtosopimustavoitteisiin kuuluukin keskustelunavauksena konkreettinen tavoite, että yliopiston palkkausjärjestelmän vaativuusluokka ykkösessä ei olisi yhtään nuorempaa tutkijaa ja siten myös ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanutta tutkijaa.

HYT:n kanta on, että tutkimus on työtä, myös jatko-opiskelijana tai apurahatutkijana, ja yliopiston on turvattava työn tekemisen edellytykset. Tutkimustulokset, järjestetty opetus ja opintosuoritteet ovat sitä, mitä yliopisto tuottaa ja joista yliopisto tutkimuksen, opetuksen ja tut-

kintojen tuottajana hyötyy. Siksi tuntuu joskus todella oudolta kuunnella keskusteluja esimerkiksi siitä, kuinka paljon yhden tohtorintutkinnon tuottaminen yliopistolle maksaa. Harvemmin puhutaan siitä, kuinka paljon maksettavaa jää viivan alle sen jälkeen, kun summasta on vähennetty tekemämme ilmainen työ opetuksen ja hallinnon tehtävissä sekä yliopiston tohtorintutkinnosta saamat eurot.

Ja jos laskemaan ruvetaan, niin lasketaan sitten. Valintani jäädä yliopistolle tekemään väitöskirjaa sen sijaan, että olisin hakeutunut yksityiselle sektorille töihin, maksaa kaltaiselleni ja ikäiselleni nuoremmalle tutkijalle ainakin sen 1000 euroa kuussa, 12 000 euroa vuodessa ja 48 000 euroa siinä neljässä vuodessa, joka tutkinnon suorittamiseen olisi soveliasta käyttää. Meistä moni on tehnyt tämän ”ura”valinnan siksi, että haluaa olla osa avointa ja luovaa yliopistoyhteisöä. Yliopistoyhteisöön kuuluu myös kollegiaalisuus, mistä kertoo se, että 142 apuraha- ja työsuhteessa toimivaa tutkijaa ja opettajaa kirjoitti nimensä valtiotieteellisen tiedekunnan adressiin apurahatutkijoiden työtilojen turvaamisen puolesta. Jos tästä apurahatutkijoiden tilahässäkästä jotain hyvää syntyy, on se vahvempi yhteisöllisyys ja solidaarisuus sekä dialogi eri toimijoiden välillä siitä, mitkä ovat tutkimustyön edellytykset ja miten vastuut niiden toteuttamisesta jaetaan.

Milja Saari

HYT:n varapuheenjohtaja

HYT:n kannanotto apurahatutkijoiden työtilavuokrien perimisestä (5.9.2011)

Helsingin yliopiston tieteentekijät (HYT) kritisoi Helsingin yliopiston toimintaa, jonka tarkoituksena on laskuttaa työtilojen vuokraa apurahatutkijoilta.

Vuoden 2010 lopulla Helsingin yliopiston humanistisen tiedekunnan eräät laitokset esittivät vuokran perimistä apurahatutkijoiden käytössä olevista työtiloista. Tiedekunnan neljä laitosta eivät kuitenkaan edenneet yhtä jalkaa, vaan toiset myöntävät tiloja maksua vastaan, toiset vaativat ilmaista opetusta kuten ennen torppareilta ja mäkitupalaisilta, ja yksi laitos ei peri vuokraa lainkaan. Nyt tiedekunnassa vallitseva rauha lieenee työntä myrskyn edellä.

Tämän vuoden keväällä Helsingin yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta päätti aloittaa työtilavuokran perimisen apurahatutkijoilta. Siitä seurasi koko kesän kestänyt vilkas keskustelumyrsky, ja ratkaisun löytäminen asiassa on edelleen kesken.

Keskustakampus on asiassa erittäin hajallaan: teologisessa tiedekunnassa tilavuokrat ovat olleet käytössä jo pari vuotta, kun taas oikeustieteellisessä korvauksia ei toistaiseksi peritä, mutta niistä on kyllä harkittu. Käyttäytymistieteellinen odottaa yliopiston yhtenäistä ohjetta tila-asiassa.

- HYT haluaa painottaa, että apurahatutkijat ovat tärkeä resurssi eivätkä kuluera, koska he tuottavat mm. julkaisuillaan paitsi arvokkaita tutkimustuloksia, myös suorituspisteitä, joiden perusteella yliopiston rahoitus karttuu.
- HYT ei pidä työtilavuokran perimiskäytäntöä järkevänä eikä kohtuullisena. Se asettaa yliopistolla eri rahoitusmuodoilla työskentelevät liian selkeästi eri kategorioihin. HYT vaatii, että Helsingin yliopistossa hyväksyttäisiin kaikkia tiedekuntia koskeva julkinen säännöstö, jonka perusteella työtiloja annetaan muiden kuin palvelussuhteessa olevien käyttöön.
- HYT:n mielestä on kohtuutonta, että apurahatutkijat joutuvat tässä tilanteessa yllättäen käyttämään jo muutenkin vähäiä rahojaan työtilakustannuksiin, koska eivät ole arvanneet hakea niihin rahaa erikseen. Ylimääräistä työtä teettää myön Melan lakisääteisen eläketurva- ja työtapaturmavakuutuksen uudelleen sopiminen kesken apurahakauden.
- HYT pitää välttämättömänä, että laitos/tiedekunta ja ei-palvelussuhteessa oleva tekisivät sopimuksen, jossa määritellään tutkijan oikeudet (työtila, työvälineet, verkkotunnukset) ja velvollisuudet (julkaisujen ja muiden suoritusten rekisteröinti yliopiston tietokantoihin). Paras vaihtoehto olisi, että sopimuspuolia ohjaisi koko yliopiston ohjeistus.
- Lisäksi HYT esittää, että yliopisto tai UNIFI järjestäisi neuvottelun tilakysymyksestä relevanttien säätiöiden, apurahatutkijoiden tai heidän valitsemiensa edustajien sekä ammattiyhdistysten kesken. Säätiöt ovat tässä avainasemassa, ja niiden välillä on selviä eroja apurahan myöntämisessä.

Minna Toivola
Puheenjohtaja
hyt-puheenjohtaja@helsinki.fi

Milja Saari
Varapuheenjohtaja
hyt-varapuheenjohtaja@helsinki.fi
Tapani Kaakkuriniemi
Pääluottamusmies/JUKO
hyt-paaluottamusmies@helsinki.fi

Keskustelutilaisuus Valtiotieteellisen tiedekunnan työtilapäätöksistä 5.9.2011

Tiedekunnan dekaani Liisa Laakso kutsui koolle 5.9.2011 avoimen keskustelutilaisuuden työtilapäätöksistä. Dekaanin Laakson avasi tilaisuuden ilmoittamalla, että ollaan perustamassa työryhmää selvittämään apurahatutkijoiden asemaa yliopistossa. Laakso yhtyi HYT:n samana päivänä julkaistun kannanottoon, jossa korostettiin yhdenmukaisuuden ja läpinäkyvyyden tärkeyttä päätöksenteossa. Dekaanin myös pahoitteli päätöksistä syntyneitä kriisiä, sekä epäluottamusta joka kohdistui laitoksen johtoa vastaan ja toivoi tilaisuuden selvittävän väärinkäsityksiä. Tiedekunnan oli tarkoitus periä vuokraa vain kululisia sisältävistä apurahoista, mutta kiireen ja puutteellisesti täytettyjen hakulomakkeiden takia tuli tehtyä virheitä, jotka tiedekunta lupasi korjata, mikäli hakija jättää asiasta oikaisupyynnön. Pidemmällä tähtäimellä Laakso toivoi säätiöiden tulevan vastaan rahoittamansa tutkimuksen lisäkulujen kattamisessa.

Tiedekunnan tiukkaan budjettitilanteeseen vaikuttaa tulevat leikkaukset mm. työmatkoissa ja tuntiopetuksessa. Helsingin yliopiston

toimitilajohtaja Anna-Maija Lukkari kertoi lisää yliopiston muuttuvasta työtilatilanteesta suhteessa kasvavaan henkiseen löstömäärään. Helsingin yliopiston hallituksen 2011 tavoiteohjelma pyrkii vähentämään työtilakustannuksia ja siirtämään voimavaroja pitkällä aikavälillä tutkimukseen ja opetukseen. Vuonna 2012 valmistuu uusi keskustakampuksen Kaisa-kirjasto, jonka myötä syntyy uusia työtiloja ja toisista luovutaan. Lukkarin mukaan

toiminta- ja työympäristön muuttuessa mobiiliteknologia vähentää sidonnaisuutta työhuoneeseen, jonka vuoksi työtä tehdään yhä enemmän muualla

kuin omassa työpisteessä. Lukkari esitti Network Oasis -tilaratkaisua esimerkkinä toimivasta avoimesta työtilasta, joka sai kritiikkiä yleisöltä.

Tilaisuudessa puhui myös Poliitiikan ja talouden tutkimuksen laitoksen johtaja Jussi Pakkasvirta ja Sosiaalitieteiden laitoksen johtaja Keijo Rahkonen. Johtaja Pakkasvirta tarkensi, että common room -tiloja yritetään perustaa oppiainneiden tiloihin. Apurahatutkijat ovat Pakkasvirran mukaan 'yksityishenkilöitä,' jonka takia vuokranperintä heidän työtiloista on oikeutettua. Pakkasvirta yhtyi Laakson toiveeseen muutoksista säätiöiden käytännöissä, joissa ihanteellisessa skenaariossa apurahat muutettaisiin palkoiksi.

Tilaisuudessa oli myös pyydettyjä puheenvuoroja. Apurahatutkija Riitta Matilainen esitti Yhteiskuntahistorian keskiryhmän kannanoton, jossa esitettiin kysymyksiä tiedekunnan johdolle. Professori Hannu Niemi muistutti apurahojen olevan tärkeä resurssi, joka kautta tiedekunnassa on mahdollista tuottaa reilut 40 väitöskirjaa vuodessa. HYT:n pääluottamusmies Tapani Kaakkuriniemi esitti lyhyesti HYT:n samana päivänä ilmestyneen kannanoton sisällön. Apurahatutkija Marjukka Weide kertoi Svenska social- och kommunalhögskolanin common room -tilojen puutteista.

Seuraavaksi keskustelu avattiin yleisölle.

SATY:n puheenjohtaja Jussi Vauhkonen korosti tarvetta laatia vuokrasopimukset. Professori Karmela Liebkind vaati yliopistoa aloittamaan neuvottelut rahoittajien kanssa sen sijaan, että vastuuta neuvotteluista vyörytetään yksittäisten apurahatutkijoiden niskaan. Yhteiset säännöt pitäisi luoda ensin, sitten vasta ryhtyä toimenpiteisiin, eikä toisin päin. Apurahatutkija Laura Juntunen luki viestinnän oppiainevastaavan kannanoton, jossa professori Hannu Nieminen toteaa apurahatutkijoiden työpanoksen olevan yhtä tärkeä kuin palvelusuhteissa olevien. Juntunen itse muistutti, että tutkijakoulut rekrytoivat vain 1–2 jatko-opiskelijaa 4–5 vuoden välein, jolloin suurimmalle osalle ainoa mahdollinen rahoitusmuoto väitöskirjanteolle on apuraha. Tutkijatohtori Johanna Rainio-Niemi vertasi keskiryhmän ja hallinnon välistä keskustelua 'rikkinäiseksi puhelimeksi.' Päätöksien jälkeinen keskustelu tarjoaa Rainio-Niemen mukaan johdolle tietoa siitä mitä ruohonjuuritasolla mietitään ja keskustellaan. Vastuu ja velvollisuus laitos- ja tiedekuntatasolla ei tarkoita pelkästään sitä, että johto tiedottaa tekemistään päätöksistä.

Jemima Repo

HYT nyt myös Facebookissa

Voit seurata HYT:tä myös Facebookissa. Sosiaalinen media toimii uutena lisänä tiedotuksessamme. Sivun seuraajana voit jakaa ammattiyhdistysliikkeelle tärkeitä uutisia ja keskustella muiden jäsenten kanssa ajankohtaisista aiheista.

Tutustu osoitteessa www.facebook.com/HelsinginYliopistonTieteentekijat

Apurahatutkijoiden haastattelut

HYTin jäsenlehti kysyi kolmelta tutkijalta kokemuksia ja ajatuksia apurahoista tutkimuksen rahoittajana. Tässä tulokset.

Jari Holopainen

Mitä tutkit?

Olen väitellyt paleoklimatologian alaan kuuluvalla väitöskirjalla Helsingin yliopistossa vuonna 2006. Mielenkiinnon kohteina minulla ovat erityisesti ilmaston kehitysvaiheet viimeisen 500 vuoden aikana, ilmastonvaihteluista kertovat historialliset dokumentit sekä kulttuurin ja ilmaston vuorovaikutussuhteet menneinä aikoina. Tutkin myös suomalaisen itsemurhan kehitysvaiheita 1750-luvulta nykypäivään kuten myös tieteenfilosofisia kysymyksiä: mitä on ihminen, aika ja muutos?

Millaisilla rahoitusmuodoilla olet tutkinut?

Aloitin vuonna 1992 jatko-opiskelijana vuoden pituisella Suomen Akatemian rahoituksella. Tämän jälkeen olen ollut noin kymmenellä apurahalla, saman verran 3-4 kuukauden pituisilla työsuhteilla. Työharjoitteluja ja työelämänvalmennuksia on kertynyt muutaman vuoden. Reilun vuoden olen

ollut koti-isänä. Tutkijanuraan kuuluu myös useita vuosia työttömyyttä, joista viime ajat tai vuodet pitkäaikaistyöttömän statuksella.

Mitä parannuksia haluaisit apurahatutkijan asemaan?

Apuraha kannattaisi määritellä työksi ja sille voisi laskea jokin sopiva kuukausikohtainen määrä. Esimerkiksi 2300 euroa kuussa.

Koetko olevasi osa yliopistoyhteisöä?

En osaa sanoa. Välillä kyllä välillä en. Esimerkiksi kokouksissa sinulla ei välttämättä ole äänioikeutta. On myös vähintäänkin kyseenalaista, jos apurahatutkija joutuu maksamaan työpisteestään ns. tuolirahaa joko rahana tai opetuksen muodossa.

Mikä on parasta / ongelmallista apurahalla työskentelyssä?

Parasta on kun ei ole muiden käskettävänä. Ongel-

mat seuraavatkin jos tämä periaate ei toteudu, ts. jos apurahatutkijoita ruvetaan käskyttämään tavalla tai toisella.

Mitä odotat HYTiltä?

Apurahan tulee kerryttää työssäoloehdot! Tätä pitäisi ajaa.

Mitä muuta haluaisit sanoa?

Kaikki apurahatutkijan ongelma-alueet eivät tulleet näissä kysymyksissä esille, mutta koetin niitä nostaa esille. Yksi asia mikä kannattaisi selkeyttää nyky-yhteiskunnassa on apurahatutkijan käsitteen sisältö: edistetäänkö apurahalla pelkästään omaa uraa, ts. onko se keino olla poissa työelämästä, vai voisiko se olla työtä siinä missä muukin. Olen jälkimmäisen vaihtoehdon kannalla.

Edelleen olisi osattava erottaa se mihin apurahaa käytetään. Onko se toimeentuloon vai käytetäänkö sitä "apu-" rahana johonkin tarkoitukseen palkan tullessa muualta. Meillä on valtava määrä säätiöitä, jotka jakavat pieniä apurahoja: muutamasta satasesta muutamaan tonniin. Kannattaako tehdä 1000 euron hakemuksen takia päiviä, joskus viikkokaupalla työtä hakemuksen eteen. Mielestäni ei. Ehkäpä yhteiskunta voisi edistää apurahatutkijoiden työedellytyksiä lisäämällä määrärahoja.

Olen myös sitä mieltä, ettei tämä nykyinen kilpailusysteemi tue tai tuota iloa juuri kenellekään. Myönnetty päätös ilostuttaa, mutta kun hakijoita on helvetisti ja tiedottajat tiedottavat eri organisaatioissa samoista hakumahdollisuuksista että nyt kaikkien kannattaa hakea juuri tätä ja tätä, niin ei siitä apurahasta tahdo syn-

tyä tässä iässä positiivista mielikuvaa tekemäläkään. Välillä aina ahdistuu kilpailun tuomasta paineesta ja hylätty hakemus tietää puolison tuloihin suhteutettua työmarkkinatukea, joka voi olla muutama sata euroa kuussa. Sillä ei maksa edes puolta vuokrasta.

Nämä ovat ne apurahoilla työtä tekevien ikävimmät puolet. Olen nyt 44-vuotias, kohta 45. Ei ole enää juurikaan toivoa hankkia omistusasuntoa tai muuta nykykulttuurin saavutuksena pitämää statusta, mutta tarvitseeko ihminen niitä? Tämmöisiä kysymyksiä huomaa usein miettävän.

Apurahalla on elämäntilanteeseen liittyen erilaisia merkityksiä. Muutama esimerkki: aikoinaan tyttäreemme ollessa pieni, jouduimme hakemaan apurahan loputtua toimeentulotukea sossusta. Virkailija keksi, että kuukausiapurahan sopiva tai laskennallinen määrä oli sama kuin toimeentulotuen määrä. Hänen mukaansa 40 000 markan, nykyisen 6667 euron olisi pitänyt riittää lähes kahdeksi vuodeksi.

Yksi episodi oli aikoinaan työttämäksi pääsemättä jääminen, sillä apurahan saaja tulkittiin yrittäjäksi. Minullekin kävi näin, mutta omalla kohdallani apuraha oli vain osasyynä tapahtuneeseen. Nykyisin tällaiset tulkinnot taitavat olla taaksejäänyttä elämää.

Nykyään päänsäivä aiheuttaa pitkäaikais-työttömyyden kohdalla eronneiden isien kohdella Kelassa, missä elatustuet voidaan pistää pahimmassa tapauksessa perintään automaattisesti etukäteen. Kelan perintäjärjestelmä on susi verrattuna aikaisempaan ja siinä vastuu perheen ja lapsen kokonaishyvinnoista on hyvin kyseenalaista laatua. Apurahan saaja voi joutua

melkoisen hankalaan asemaan ulosmittauksen kohdalla; miten määritellä kk-apurahan määrä ja ulosmitattavan saatavan osuus? Taitaa apurahan saaja jäädä kakkoseksi voudin kanssa.

Perheellisillä ja lapsettomilla yksineläjillä ei tällaisiin ongelmia ilmene, eikä näistäkään huomaa puhuttavan julkisuudessa. Apurahan myöntäjän näkökulmasta antaessaan tietysti saa, ainakin hyvän mielen, mutta riippuen haki-

jan elämäntilanteesta, maassamme on yllättävän monta viranomaista, joiden kanssa voi joutua selvittämään tilanteitaan ja usein on niin, että apurahatutkija jää häviölle näissä väännoissa. Näitä asioita olisi ehkä juuri liiton koordinoitava ja tehtävä tykö viranomaisille. Virkamies ei ymmärrä apurahoista juurikaan; ihminen on joko työssä, työtön, sairas, eläkkeellä, suorittamassa asevelvollisuutta, äitiys-/isyyslomalla tai sitten kuollut.

Salla Garský

Mitä tutkit?

Valmistelen väitöskirjaa Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön ratifiointista kansainvälisen politiikan näkökulmasta.

Millaisilla rahoitusmuodoilla olet tutkinut?

Olen tehnyt väitöskirjaa marraskuusta 2007 lähtien apurahojen turvin. Rahoitusta olen saanut useilta eri rahastoilta.

Mitä parannuksia haluaisit apurahatutkijan asemaan?

Toivoisin, että apurahatutkijat tunnustettaisiin virallisesti osaksi yliopistoa, esimerkiksi tekemällä velvoitteet ja oikeudet määrittelevä sopimus. Lisäksi heillä pitäisi olla mahdollisuus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan. On hienoa, että apurahatutkijoilla on nykyään eläketurva ja mahdollisuus äitiysrahaan, joiden määrät lasketaan ansiotuloista. Tämän vuoksi on kummallista, että mahdollisen työttömyysjakson

koittaessa apurahatuloja ei katsota ansiotuloiksi, vaikka niistä maksetaan tietyn määrän jälkeen myös veroa. Toivoisin, että kaikilla apurahatutkijoilla olisi oikeus ja velvollisuus opettaa yliopistossa.

Koetko olevasi osa yliopistoyhteisöä?

Vaihtelevasti. Tunnen olevani osa yliopistoa, koska minulla on työhuone ja sitä kautta työyhteisö yliopistolla. Toisaalta apurahatutkijoista puhutaan yliopistohallinnossa usein yksityishenkilöinä, jonka vuoksi en tunne olevani tunnustettu osa yliopistoyhteisöä. En ymmärrä tällaista puhetta, etenkin koska suurin osa apurahatutkijoista on jatko-opiskelijoita, jotka opiskelija-asemansa kautta ovat yhtä luonnollinen ja pysyvä osa yliopistoa, kuin esimerkiksi perustutkinto-opiskelijat ja professorit.

Mikä on parasta / ongelmallisinta apurahalla työskentelyssä?

Parasta apurahatyöskentelyssä on vapaus. On esimerkiksi helppoa lähteä ulkomaille tekemään arkisto- ja haastattelututkimusta. Ongelmalli-

sinta on apurahatutkijoiden määrittelemätön asema yliopistolla, epä tietoisuus tulevaisuudesta, sillä apurahakaudet ovat usein lyhyitä, sekä ansioon naisien työtömyysturvan puuttuminen.

Etenkin postdoc vaiheen

apurahatutkijoiden määrittelemätön asema yliopistolla kauhistuttaa minua tulevaisuuden skenaariona.

Mitä odotat HYTiltä?

Toivoisin, että HYT jatkaa apurahatutkijoiden tukemista etenkin nyt, kun HY on perustanut apurahatutkijoiden asemaa käsittelevän työryhmän, missä ei ole yhtään keskiryhmän tai apurahatutkijoiden edustajaa. Erityisesti toivoisin, että HYT tukisi ja kannustaisi rehtori Wilhelmssonin Helsingin yliopiston edustajana neuvottelemaan suurten säätiöiden kanssa apurahatutkijoiden asemasta. Neuvottelut voisivat käsitellä apurahojen kierrättämistä yliopiston kautta siten, että apurahatutkijoiden ja yliopiston välille muodostuisi työsuhte. Tämä vähentäisi myönnettyjen apurahojen määrää, mutta helpottaisi huomattavasti apurahatutkijoiden asemaa yliopistolla ja yhteiskunnassa.

Toinen tärkeä asia on apurahatutkijoiden

mahdollisuus jatkossakin pitää työpiste omassa oppiaineessa. Ymmärrän kyllä, että laitosten pitää säästää, mutta esimerkiksi Valtiotieteellisen tiedekunnan kokonaissäästö kaavailuista työhuonevuokrista on hyvin pieni

verrattuna sen kokonaisbudjettiin. Lukottomat common roomit, joita laitosten johto on esittänyt vaihtoehtona työhuoneille, eivät ole hyvä idea, jos niihin ei ole pääsyä iltaisin ja viikonloppuisin eikä mahdollisuutta jättää turvallisesti omia kirjoja sekä muita tutkimusmateriaaleja.

Mitä muuta haluaisit sanoa?

Olen jatko-opintojeni aikana viettänyt yhtä paljon aikaa Princetonin yliopiston Woodrow Wilson Schoolissa kuin Helsingin yliopistossa. Vaikka Princetonissa olen vieraileva tutkija, eikä minulla ole työhuonetta vaan pieni työpiste, tunnen olevani siellä enemmän tervetullut osa yliopistoyhteisöä kuin täällä "kotona". Princetonin kampus on kompakti ja professorit ovat lähes päivittäin läsnä opiskelijoidensa elämässä sekä aktiivisesti kiinnostuneita työn etenemisestä. Siellä myös asemani on selkeä. Kukaan ei ole kahden vuoden aikana muistuttanut minua siitä, että olen "vain" vierailija.

Ville Jalovaara

Mitä tutkit?

Minulta ilmestyy tänä syksynä kirja Kekkonen ja kirkon suhteista vuodesta 1962 vuoteen 1982. Haen parhaillaan rahoitusta Pohjoismaisten piispainkokousten tutkimukseen.

Millaisilla rahoitusmuodoilla olet tutkinut?

Pääosin apurahoilla. Tutkijakouluaikana oli muuttaman vuoden tutkijakoulutettavan työsuhteessa.

Mitä parannuksia haluaisit apurahatutkijan asemaan?

Toivoisin, että apurahatutkija voisi olla mahdol-

lisimman täysivaltainen yliopistolainen, vaikka pääosin olen tyytyväinen. Työhuonekorvaus joko opetustyösuoritteena tai rahallisena korvausena tiedekunnalle (nykyisin yleinen käytäntö teologisessa) on minulla ollut aina käytössä. Pidän sitä ymmärrettävänä, kun käyttöön saa hyvät työtilat. Muutama vuosi sitten tullut eläkelaki oli merkittävä asia. Korjausta vaativa puute on yhä työterveyshuollon puuttuminen ja se ettei voi osallistua yliopiston vaaleihin, eikä kaikkeen henkilöstökoulutukseen.

Koetko olevasi osa yliopistoyhteisöä?

Kyllä.

Mikä on parasta / ongelmallisinta apurahalla työskentelyssä?

Vapaus laatia omat työskentelyaikataulut. Epävarmuus tulevasta rahoituksesta ja toimeentulosta.

Mitä odotat HYTiltä?

Pätkätyöläisistä ja erityisesti työttömistä jäsenistä huolehtimista. Konkreettisia ideoita ja toimia heidän asemansa parantamiseksi.

Mitä muuta haluaisit sanoa?

Historian tutkiminen on rahoitukseen liittyvistä epävarmuustekijöistä huolimatta suuri intohimoni. Arvostan sitä, että Suomessa valtio, kirkko ja yksityiset säätiöt ovat valmiit laaja-alaisesti rahoittamaan tutkimusta. Toivottavasti näin on myös tulevaisuudessa.

Haastattelija: Pekka Kärkkäinen

Päälouottamusmiehen palsta

Syksyn menyy: työsuojeluasioita ja neuvotteluja

Tämän vuoden lopussa päättyy sopimus yhteistyöstä työsuojelussa Helsingin yliopistossa, ja sen vuoksi syyskauden alkupuolella päälouottamusmiesten aikaa on kulunut uuden sopimuksen neuvottelemiseen työnantajan kanssa.

Äkkiä ajatellen saattaisi tuntua siltä, ettei yliopistossa ole kovin suurta tarvetta työsuojelulle. Emmehan me ole tekemisissä suurten koneiden kanssa, emme nosta tonnin painoisia kuormia emmekä kiiku rakennustelineillä. Se on aivan totta, mutta laki työsuojelun valvonasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (20.1.2006/44), tarkemmin sanottuna sen toinen osa säättää, mitkä työsuojeluasiat on käsiteltävä yhteistoiminnassa.

Laki säättää myös työsuojeluvaltuutetuista, heidän valinnastaan, tehtävistään ja ajankäytöstä sekä työsuojelutoimikunnista.

Sopimus on tätä kirjoitettaessa loppusilausta vaille valmis, ja siksi uskallan esitellä sen jo nyt, vaikka lopullinen hyväksyntä on vielä parin kokouksen päässä edessäpäin.

Työsuojeluvaltuutettu edustaa työntekijöitä käsiteltäessä työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen vaikuttavia asioita. Hän edustaa työntekijöitä myös toimiessaan yhteistoiminnassa työsuojelupäällikön, työterveyshuollon ja työsuojeluorganisaation kanssa. Lisäksi valtuutetun velvollisuuksiin kuuluu työkykyä ylläpitävään toimintaan liittyvien ja työntekijöiden terveyteen vaikuttavien kehittämistavoitteiden ja -ohjelmien seuranta ja kehittäminen.

Niinpä työsuojeluvaltuutetun on oltava aktiivinen ja osattava tehdä aloitteita ja ennakoida tulevaa. Tehtäviin kuuluu myös valvonta eli työpaikkakierrokset oman alueen toimipisteissä ja tiedon välittäminen eteenpäin mahdollisista puutteista ja epäkohdista. Hän on myös eräänlainen työsuojelukasvattaja, kun hän kiinnittää työntekijöiden huomiota työturvallisuuteen, työn järjestelyyn ja mitoitukseen. Hän voi myös parhaimmillaan olla työolojen kehittäjä.

Kaikki tämä vaatii aikaa toteutuakseen. Työsuojeluvaltuutetut ovat yliopiston työntekijöitä, joilla on omatkin työtehtävät hoidettavanaan. Lain 34 § säättää, että työnantajan on vapautettava työsuojeluvaltuutettu tehtäviensä hoitamista varten säännöllisistä työtehtävistään kohtuulliseksi ajaksi. Neuvotteluissa tämä kohtuus on ollut kiistan aiheena.

Tähän saakka yliopistossa on ollu 8 työsuojeluvaltuutettua: keskustakampuksella 3, Meilahdessa 2, Viikissä 2 ja Kumpulassa yksi. Esitimme kymmentä, jotta hommat tulisivat kunnon hoidetuiksi. Mm. työpaikkakierroksia ei ainakaan keskustakampuksella ole ehditty teke-mään. Voi olla, että saamme 9 valtuutettua. Jos näin käy, keskusta tai Viikki saisi yhden lisää.

Kun työsuojeluvaltuutetulle määritellään huojennusta työtehtävistään, huomioon on lain mukaan otettava edustettavien työntekijöiden määrä, työpaikan alueellinen laajuus, työskentelypaikkojen lukumäärä, töiden järjestelystä johtuvat tekijät ynnä työntekijöiden turvallisuuteen vaikuttavat haitta-, vaara- ja kuormitustekijät.

Nyt vapautus on ollut 40 %, ja palaute on ollut

yksimielisesti se, että tämä on liian vähän. Nyt tavoitellaan 50–75 %:n vapautusta. Saa sitten nähdä, miten asiassa käy.

Sopimuskausi on tähän asti ollut kaksi vuotta. Näyttää siltä, että se saadaan esityksemme mukaan nelivuotiseksi. Tämä mahdollistaisi sen, että valtuutetut ehtivät paremmin perehtyä laajaan tehtäväkenttäänsä.

Työsuojelutoimikunnat kuuluvat myös lakisääteisiin varusteisiin. Siihen kuuluu 4, 8 tai 12 jäsentä, joista neljännes edustaa työnantajaa ja kolme neljänestä työntekijöitä, Toimikunnan puheenjohtajana toimii työnantajan edustaja, ja varapuheenjohtaja edustaa työntekijöitä. Lisäksi jokaiselle kampukselle valitaan oma 8-jäseninen työsuojelutoimikunta.

Työsuojeluvaalit järjestettäneen marraskuussa. Vaaleihin tarvitaan ehdokkaita. Vaikka tässä

onkin kuvattu työsuojeluvalluutettujen laajaa tehtäväkenttää, se on kuitenkin sellainen, ettei sen hoitaminen vaadi mitään akrobaatin kykyjä tai lakimiehen pätevyyttä. Tähän saakka ”hyttiläisiä” on ollut työsuojelussa liian vähän; lehtoriyhdistys, henkilökuntayhdistys ja JHL ovat paremmin edustettuna. Tarkoitan sekä työsuojeluvalluutettuja että kampustoimikuntia.

Olisiko nyt aika parantaa tahtia? Jos haluat parantaa työsuojeluilmapiiriä, rupea ehdokkaaksi! Vaalikuulutus ja ilmoittautumisohjeet julkaistaan heti kun sopimus on allekirjoitettu. Sen on tarkoitus tapahtua lokakuun puoliväliin mennessä.

Tapani Kaakkuriniemi

Pääluottamusmies

JUKO/Helsingin yliopisto

Prof. Puntila ja hänen renkinsä Matti

Akatemian lähettämä kirje kertoi, että professori Puntilalle oli myönnetty akatemiaprofessuuri. Tämän kunniaksi professori uppoutui nahkatuoliinsa ja vajosi syviin mietteisiin. Mietteet koskivat tutkimuksen tekemisen periaatteellisia kysymyksiä.

Kirjettä avatessa tuntui siltä kuin sää olisi kirjastunut ja jostain lähes kaikui fanfaarin ääni. Vihdoin tiedeyhteisö oli tullut järkiinsä. Hänenkin tutkimusalallaan oli tunnustettu todellisen tieteellisen tutkimusotteen arvo. Hän tulisi käyttämään saamansa tilaisuuden vastuullises-

ti ja edistäisi tätä tutkimussuuntaa komiteoissa, johtokunnissa ym. joihin hän nyt saisi yhä enemmän kutsuja viisivuotisella kaudellaan.

Olennaista on myös ottaa täysi hyöty tärkeimmästä resurssista, tutkimusryhmästä. Mitähän heille muuten kuuluu? Tässä kohti professorin ajatukset olivat harhautua, mutta pian hän kokosi itsensä. Nyt olisi keskeistä saada tutkimusryhmä toimimaan tehokkaasti. Rahoitus alkaa vuoden alusta ja silloin pitäisi olla porukkaa työpöytänsä ääressä. Ei näytä hyvältä budjetissa, jos kaikki tulevat mukaan vasta projektin viimeisinä vuosina.

Vanhasta joukosta Marja on kuitenkin juuri

lähdössä äitiyslomalle. Antti olisi hyvä, mutta hän ehti jo lähteä yliopistolta. Hän voisi tulla, mutta ei millään heti vuoden alussa. Maisterei-takaan ei ole juuri tähän hätään valmistunut, ehkä sitten vuoden päästä. Keitä siellä lauantai karonkassa nyt olikaan?

Ai niin, mutta onhan meillä Matti.

Matti istahti keittiön pöydän ääreen kahville. Oli karonkan jälkeinen maanantaiaamu. Lapset olivat juuri lähteneet kouluun. Emmittyään hetken hän laittoi kännykän päälle. Tämä ilmoitti vastaa-jassa odottavasta viestistä. Viesti oli Puntilalta:

”...niin että mulla olisi sulle nyt tarjota vuoden alusta muutama kuukausi ihan palkallista työ-suhdetta. Sanotaan vaikka kuus kuukautta, sen enempää ei nyt valitettavasti pysty sopimaan. Sullahan oli se apurahan häntä, että voit nyt ennen sitä ja sen jälkeen käyttää sitä. Voit sitten samalla hakea tutkijatohtorin paikkoja tai sitten lisää säätiöiltä, niiltäkin voi saada paremmin sit-ten kun saat tohtorin paperit käteen.”

Matin olemus sähköistyi. Mielessä häälyi mahdollisuus työterveyslääkärille pääsemises-tä, ilmaisesta liikuntatarrasta ja ennen kaikkea nurkkauksesta tietokoneineen kolmen hengen huoneesta, jonne voisi aamuisin matkustaa. Kirjojen ja paperin kaaoksen voisi siirtää ma-kuuhuoneesta sinne ja jättää aina työpäivän päätteeksi. Ei enää tasapainoilua kodinhoidon ja työnteon välillä. Matti alkoi naputella teksti-viestiä, että hän voisi jo vaikka heti luvata ottaa tehtävän vastaan.

Aivojen takaosasta pyrki kuitenkin esille haa-lea kuva, jota Matti yritti kaikin voimin torjua. Sii-nä hän näki itsensä vuoden päästä. Kuusi kuher-ruskuukautta tohtoritutkijana on takana. Käteen on jäänyt kieltäviä vastauksia hakemuksiin ja pari keskeneräistä artikkelia. Tilanne toi muistu-man elämästä vastavalmistuneena maisterina, kun ajatus pääsemisestä osaksi kansainvälistä tiedeyhteisöä houkutti aloittamaan jatko-opinnot.

Ulkona paistoi kutsuvasti aurinko. Matti pois-ti kirjoittamansa tekstin ja sulki kännykän. Hän lähti ulos kävelyllä.

Frater Bertoldus

Päivitä jäsentietosi

Ilmoita HYT:n toimistoon Nina Järviölle (hyt-toimisto@helsinki.fi, puh. 044-7400616), jos olet muuttanut tai jos työsuhteessasi on tapahtunut muutos.

Mikäli sähköpostisi on jotain muuta kuin etunimi.sukunimi@helsinki.fi, niin ilmoitathan siitä toimistolle. Ilmoita myös, kun oppiarvosi muuttuu. Edunvalvonta on helpompaa, jos tiedot jäsenistöstä ovat täsmällisiä ja ajantasaisia.

HYT kutsuu sinut ja ystäväsi teatteriin!

HYT tarjoaa jäsenilleen ja heidän seuralaisilleen mahdollisuuden päästä alennettuun hintaan katsomaan Helsinkiläisen Ryhmäteatterin uutta kantaesitystä Jatkuvaa kasvua.

Näytöksen ajankohta on perjantai 2.3.2012

*Jatkuvaa kasvua on hämmästyttävä ja vaiherikas tarina siitä, kuinka Antero Alapylpyrä, tuiki tavallinen perheenisä ja pesunkestävä perusinsinööri, menettää työpaikkansa, ryhtyy yrittäjäksi ja saat-
taa maailmantalouden ennennäkemättömän se-
kaannuksen valtaan.*

*Esitys tutkii komedian keinoin käsitystä jatkuvan talouskasvun välttämättömyydestä sekä tavallisen ihmisen tarvetta löytää yhä kaoottisemmaksi käy-
västä maailmastaan edes jonkinlainen tarkoitus.*

(Lähde: Ryhmäteatterin kotisivut)

Martti Suosalo, Jatkuvaa kasvua

Liput

Jokainen HYT:n jäsen voi varata lipun itselleen ja yhdelle seuralaiselle.

Liput jäsenille: 10 euroa

Liput seuralaisille: 20 euroa

(Lippujen normaalihinta 29 euroa)

Lippuja on varattavissa **31.10.2011** saakka tai niin kauan kun niitä riittää. Maksun on oltava 15.11.2011 mennessä HYT:n tilillä.

Varaaminen tapahtuu sähköisellä lomakkeella HYTin kotisivujen kautta.

Lisätietoja www.helsinki.fi/jarj/hyt tai järjestösihteeriltä hyt-toimisto@helsinki.fi

Toimi nopeasti! Lippuja on tarjolla rajoitettu määrä.

Apurahatutkija älköön vaivautuko!

Helsingin yliopistolla tehdään parhaillaan työhyvinvointikartoitusta, johon kerätään vastauksia vain työsuhteessa olevilta. Kyselyn ulkopuolelle jäävät yliopiston sadat apurahatutkijat. Näin taas piirretään rajaa sille, kuka on yliopistossa in ja kuka on out.

Yhteystiedot

HYT otti käyttöön uudet sähköpostiosoitteet. Jatkossa voit helposti lähestyä pääluottamusmiestä, hallituksen jäseniä tai järjestösihteeriä hyt-alkuisella osoitteella.

Järjestösihteeri: Nina Järviö
puh. 044-7400616
sähköposti: hyt-toimisto@helsinki.fi

Pääluottamusmies: Tapani Kaakkuriniemi
puh. 191 23680
sähköposti: hyt-paaluottamusmies@helsinki.fi

Puheenjohtaja: Minnaleena Toivola
puh. 191 29359,
sähköposti: hyt-puheenjohtaja@helsinki.fi

Varapuheenjohtaja: Milja Saari
puh. 191 24986,
sähköposti: hyt-varapuheenjohtaja@helsinki.fi

Sihteeri: Päivi Ekholm
puh. 191 58409,
sähköposti: hyt-sihteeri@helsinki.fi

Tiedotusvastaava: Pekka Kärkkäinen
puh. 191 23025
sähköposti: hyt-tiedotus@helsinki.fi

HELSINGIN YLIOPISTON TIETEENTEKIJÄT RY
FORSKARFÖRENINGEN VID HELSINGFORS UNIVERSITET

Helsingin yliopiston tieteen tekijät –
Forskarföreningen vid Helsingfors universitet ry
PL 26 (Teollisuuskatu 23 A, 3. krs.)
00014 Helsingin yliopisto

hyt-toimisto@helsinki.fi
www.helsinki.fi/jarj/hyt